

Maait en onderhoudt sloten en slootkanten ecologisch

Ecologisch maaien en onderhouden van sloten en slootkanten leidt tot een betere waterkwaliteit, meer biodiversiteit en stevigere oevers. Het uitgangspunt is niets te doen tenzij dit nodig is voor de waterhuishouding of om voedingsstoffen of woekerende planten te verwijderen. Bij ecologisch beheer blijft de vegetatie deels staan, blijven kanten intact en wordt maaisel afgevoerd en indien mogelijk lokaal hergebruikt.

Een sloot is niet alleen belangrijk voor de aan- en afvoer van water, maar biedt ook ruimte voor veel planten- en diersoorten. Ecologisch slootbeheer houdt rekening met deze biodiversiteit en richt zich op zo weinig mogelijk verstoring¹.

Tips voor het onderhoud

Vegetatie verwijderen gebeurt alleen wanneer het nodig is voor de waterhuishouding of om verruiging te voorkomen. Door te maaien op 5 tot 10 cm boven de bodem blijven^{1,2} de wortels van water- en oeverplanten en het bodemprofiel intact. Laat ook een deel van de vegetatie staan. Werk bij voorkeur tussen half augustus en eind oktober. In deze periode zijn planten en dieren minder kwetsbaar. Door langzaam te werken en alleen bij temperaturen tussen 5 en 20°C, kunnen vissen en amfibieën vluchten en blijft voldoende zuurstof in het water beschikbaar.

Hoe vaak te maaien hangt af van de vegetatieontwikkeling in de sloot. Soms is geen beheer nodig en soms is één maaibeurt per jaar voldoende. Gebruik een maaikorf of ecoreiniger om de natuur zo min mogelijk te verstoren. Het beste is om per maaibeurt 15–50% van de natte zone (overgang water–talud) en 10–25% van de watervegetatie te laten staan¹. Beheer gefaseerd, maai elk jaar een ander deel van de sloot, door bijvoorbeeld van kant te wisselen.

¹ Veldgids Ecologisch slootbeheer. https://www.floron.nl/Portals/1/Veldgids%20Ecologisch%20slootbeheer_digitaal.pdf

² plan 2023-2028 theorie. Rijn, Vecht en Venen <https://edepot.wur.nl/657876>

Is de maatregel haalbaar

Effectiviteit

Inpasbaarheid

Laat het maaisel eerst minimaal 2 dagen in hopen of rillen bij de sloot liggen om kleine diertjes de kans te geven terug te kruipen. Na 2-5 dagen moet het maaisel wel weg bij de sloot, anders stromen de nutriënten weer terug het water in en ontstaat een vervuilde en minder stevige oever en kan afkalving optreden. Verzamel en verwerk het maaisel (composteren of fermenteren) zodat het later als bodemverbeteraar is toe te passen op het perceel.

Bagger alleen wanneer het echt nodig is en laat bij ondiepe sloten altijd een sliblaag van circa 10-15 cm achter^{1,2}. Begin bij de doodlopende uiteinden van de sloot, zodat waterdieren niet ingesloten raken. Bagger bij voorkeur in september–november en werk zoveel mogelijk in het midden van het profiel. Leg bagger minimaal 2 meter van de oever om uitspoeling van nutriënten terug naar de sloot te voorkomen¹.

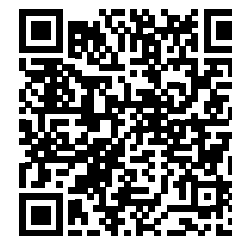
Stevigere, gezondere oevers en sloten

Op den duur ontstaan bij ecologisch beheer stevigere oevers die minder onderhoud en herstel nodig hebben. Een sterke, gezonde slootkant vermindert ook de impact van soorten zoals de Amerikaanse rivierkreeft, die oevers kan beschadigen. Waterplanten en oeverplanten verbeteren de waterkwaliteit door het opnemen van nutriënten en het produceren van zuurstof.

Kosten en opbrengsten

Ecologisch beheer van sloten kost vaak minder tijd en geld, doordat minder vaak wordt gemaaid of gebaggerd. Het beheer gaat wel langzamer en vaak is een extra werkgang nodig om het maaisel te verwijderen. De baten zitten in minder onderhoud, sterkere oevers, hogere biodiversiteit en minder risico op schade door oeverafkalving of invasieve soorten. De bagger en het (verwerkte) maaisel is op het bedrijf in te zetten als bodemverbeteraar.

Meer weten?

Scan de QR-code voor uitgebreide, actuele informatie over deze maatregel.

Tips:

Werk gefaseerd en maai of bagger niet alles tegelijk. Zo blijft het ecosysteem intact én blijft de waterafvoer gegarandeerd.

Experimenteer met minimaal beheer. Wat is op uw bedrijf mogelijk en hoe verandert de vegetatie in en om de sloot?